

5) здатність визначати загальні характеристики сучасних слов'янських народів, демонструвати ознаки, що засвідчують їхні етнічні зв'язки та генетичну спорідненість;

6) здатність інтерпретувати різні підходи до класифікації слов'янських мов, надаючи перевагу типології мов. виокремлювати спільне й відмінне в слов'янських мовах задля усвідомлення самотності української мови.

Усі ці компетентності становлять основу однієї з ключових компетентностей учителя-філолога – здатності поєднувати славистичні традиції з досягненнями сучасної науки в галузі теорії й історії української мови і використовувати їх у практиці навчання української мови і літератури в закладах середньої освіти (рівень базової середньої освіти).

Висновки та перспективи подальших досліджень. «Вступ до слов'янської філології» як одна з важливих лінгвістичних дисциплін покликана створити комплексне уявлення про мову й культуру давніх і сучасних слов'янських народів та підготувати студентів до вивчення дисциплін мовно-історичного циклу. Перспективним завданням курсу є розвинути лінгвістичне мислення студентів, учити їх розуміти та ілюструвати дію мовних законів, аналізувати, синтезувати, бачити причинно-наслідкові зв'язки, що існують у мові.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Колоїз Ж. В. Роль «Історичної граматики української мови» в підготовці вчителя-словесника. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2010. Вип. 5. С. 239–250. URL: <https://doi.org/10.31812/filstd.v5i0.915>
2. Крижанівська О. І. Навчальні курси історичного мовного циклу в підготовці філологів в українській вищій школі. *Наукові записки. Серія Філологічні науки*. Кіровоград, 2000. Вип. 22. – С. 19–23.
3. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології: підручник. К.: Академія, 2008. – 344 с.
4. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології: підручник. 2-е вид., випр. і доповн. К.: Академія, 2013. – 344 с.
5. Нестеренко Т. А. Наступність у навчанні мовознавчих дисциплін історичного циклу. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки, (мовознавство)*. Кропивницький, 2017. Вип. 151. – С. 251–258.
6. Півторак Г. Рецензії. *Мовознавство*. 2009. № 3–4. С. 133–136. – Рец. на кн.: Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології: підручник. К.: Академія, 2008. – 344 с.
7. Чучка П. П. Вступ до слов'янської філології. У 2-х ч. К., 1988. Ч.1. 78 с.; 1999. Ч. 2. – 76 с.

REFERENCES

1. Koloiz, Z. V. (2010). Rol «Istorychnoi hramatyky ukrainskoi movy» v pidhotovtsi vchytelia-slovesnyka. [Role of «Introduction to Slavic philology» in training of a language teacher]. Kryvyi Rih: Kryvyi Rih State Pedagogical University.
2. Kryzhanivska, O. I. (2000). Navchalni kursy istorychnoho movnoho tsyклу v pidhotovtsi filolohiv v ukrainskii vyshchii shkoli. [Courses of historical linguistic cycle in training of philologists in Ukrainian higher education]. Kirovohrad: Volodymyr Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University.
3. Luchyk, V. V. (2008). Vstup do slovianskoi filolohii: pidruchnyk. [Introduction to Slavic philology: textbook]. Kyiv: Akademia.
4. Luchyk, V. V. (2013). Vstup do slovianskoi filolohii: pidruchnyk. 2-e vyd., vypr. i dopovn. [Introduction to Slavic philology: textbook, 2nd edition, corrected and updated].
5. Nesterenko, T. A. (2009). Nastupnist u navchanni movoznavchykh dystsyplin istorychnoho tsyклу. [Continuity in teaching linguistic disciplines of historical cycle]. Kirovohrad: Volodymyr Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University.
6. Pivtorak, H. (2008). Retsenzii. Movoznavstvo. Rets. na kn.: Luchyk V. V. Vstup do slovianskoi filolohii: pidruchnyk. [Reviews. Linguistics. Review for Luchyk, V. V. Vstup do slovianskoi filolohii: pidruchnyk]. Kyiv: Akademia.
7. Chuchka, P. P. (1999). Vstup do slovianskoi filolohii. U 2-kh ch. [Introduction to Slavic philology. In 2 parts]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тетяна Нестеренко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ЦДПУ ім. В. Винниченка.

Наукові інтереси: функційна грамика української мови, слов'янська філологія.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Tetiana Nesterenko – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Ukrainian Language at Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Scientific interests: functional grammar in Ukrainian language, Slavic philology.

УДК 811.161.2'36:808.5

DOI: 10.36550/2522-4077-2021-1-193-422-428

ТИПОВІ ПОМИЛКИ У ВЖИВАННІ ДІЄСЛІВНИХ ФОРМ ЯК НАСЛІДОК ПРОГАЛИН У ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Олеся ПРОЦЕНКО (Київ, Україна)

ORCID: 0000-0002-0029-5078

e-mail: sonrick@ukr.net

ПРОЦЕНКО Олеся. ТИПОВІ ПОМИЛКИ У ВЖИВАННІ ДІЄСЛІВНИХ ФОРМ ЯК НАСЛІДОК ПРОГАЛИН У ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ. У статті проаналізовано основні групи дієслівних помилок: дієслово-зв'язка «бути» в теперішньому часі, віддієслівні іменники, пасивні дієслова на -ся, пасивні дієприкметники, надлишкові конструкції, активні дієприкметники теперішнього часу, безособові дієслова на -но/-то, лексичні помилки. Появу таких помилок пов'язано з прогалинами в шкільних підручниках. Рекомендовано доповнити навчальну програму з української мови темами, які піднесуть культуру мови випускників шкіл.

Ключові слова: дієслово, помилка, ненормативні конструкції, культура мови, підручник.

PROTSENKO Olesia. TYPICAL ERRORS IN THE USE OF VERBAL FORMS AS A CONSEQUENCE OF GAPS IN SCHOOL EDUCATION. Verb is the most important part of speech because it is the syntactic and communicative center of the sentence. So the verb form errors is an important problem of culture of language. The mediaproducts (215 texts of different information genres) of first year students from the Institute of Journalism of the Taras Shevchenko National University of Kyiv was analyzed. A classification of typical errors of verbs forms was suggested. Gaps in the school education (on the material of schools textbooks was analyzed) are the main cause of the following verb errors: verb-conjunction "to be" in the Present, verb nouns, passive verbs, passive participle, active participle, impersonal verbs, redundant constructs, lexical errors. The topics to supplement the school program of language was suggested. It is recommended to omit the verb-conjunction in the present tense; prefer verb forms, not nouns; use active constructions, not passive ones; not to use active present participles; the instrumental case of nouns should be used in the instrumental, not in the subjective sense; use adjectives as a predicate to describe the subject; not to use stationery and tautological constructions; distinguish the meaning of Ukrainian and Russian tokens.

Keywords: verb, error, non-normative constructs, culture of language, textbook.

Постановка проблеми. Дієслово – центральна частина мови з кількох причин: по-перше, у синтаксичному плані дієслово через свою валентність організує структуру речення; по-друге, з комунікативного погляду дієслівний характер мовлення віддзеркалює динаміку життя. Нормативність вживання дієслівних форм становить вагому частку загальної культури мови, забезпечує точність висловлення й комунікативний успіх.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У шкільній програмі з української мови дієслову відведено значну частку навчального плану (початкові, базові відомості про дієслово як частину мови учні дізнаються в молодшій школі, а поглиблено вивчають у 7 класі), що охоплює такі теми: основні дієслівні форми та їхня роль у реченні (мовленні); граматичні категорії дієслів; питання ортографії; пунктуація; словотвір дієслова (Глазова, 2020; Горошкіна, 2015; Єрмоленко, 2017; Заболотний, 2018; Ющук, 2015). Ці теми в шкільних підручниках розкриті повно і системно.

Неоднозначно подано тему про активні дієприкметники теперішнього часу на -учий(-ючий) / -ачий(-ячий). У розділі «Творення дієприкметників» ці форми згадано в усіх підручниках. Але, наприклад, в підручнику (Глазова, 2020) в кількох вправах (вправа 224, 225, 226) вживання активних дієприкметників теперішнього часу визнано за «гандж» і названо «мовними покручами» (за С. Караванським). А в підручнику (Заболотний, 2018) в особливостях вживання вказано, що «активні дієприкметники теперішнього часу вживаємо рідко. Замість них використовуємо описові форми» (Заболотний, 2018: 72). Схоже подано і в інших підручниках (Єрмоленко, 2017: 84; Ющук, 2015: 117).

Поради щодо вживання дієслівних форм подано в довідниках (Б. Антоненка-Давидовича, І. Вихованця, К. Городенської, С. Караванського, О. Курило, Н. Непийводи,

О. Пономарева, Є. Чак та інших) і в наукових розвідках (Т. Бондаренко, Л. Боярської, М. Гінзбурга, І. Мариненко, Н. Шульської та інших). Проблема в тому, що основним джерелом знань залишається підручник, далеко не кожен педагог-мовник і не кожен школяр шукає додаткову інформацію в інших публікаціях.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Попри повноту і різносторонність розгляду теми «Дієслово» у школі творчі роботи випускників засвідчують прогалини мовної підготовки в аспекті вживання дієслівних форм, внаслідок чого тексти звучать обтяжено, неприродно. Покращити мовну культуру можна шляхом корегування змісту навчальної програми, враховуючи поради науковців і визначивши помилкобезпечні місця в сучасних українськомовних текстах.

Постановка завдання. Мета цього дослідження – запропонувати доповнення до шкільної програми з української мови в розділі «Дієслово» на основі моніторингу культури сучасного українського мовлення, а саме встановлення типових помилок у вживанні дієслівних форм. Матеріалом аналізу стали медіатори студентів першого курсу Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. Усього проаналізовано 215 медіаторів різних інформаційних жанрів 45 авторів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дієслівні помилки становлять 19 % від усіх помилок (фонетичних, лексичних, граматичних, пунктуаційних, стилістичних) у проаналізованих роботах студентів. Про типовість помилок висновок зроблено шляхом визначення повторюваності мовної хиби.

1. **Вживання дієслова-зв'язки «бути» в теперішньому часі** (22,6 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 62 % авторів). За нормами сучасної української мови дієслово *є* в ролі зв'язки слід опускати. Виняток становлять конструкції з логічним наголосом на цьому дієслові. Надуживання цієї зв'язкою можна пояснити незнанням українських синтаксичних синонімів, перекладом російського дієслова *является*, калькуванням англомовних конструкцій, де дієслово *бути* (*am | is | are*) обов'язкове. Ось кілька прикладів і способів їх виправити: *Проблема стосунків батьків і дітей є вічно актуальною темою* [краще перебудувати: *Проблема стосунків батьків і дітей зберігає актуальність у всі часи / Проблема стосунків батьків і дітей повсякчас актуальна*]; *Але справжньою родзинкою є розкішний рояль* [тут доцільно вжити нульову зв'язку: *Але справжня родзинка – розкішний рояль*]; *Другою виступає команда з незвичною назвою “Нос”, тренером якої є Станіслав Боклан* [можна скористатися вставленою конструкцією: *Другою виступає команда з незвичною назвою “Нос” (тренер Станіслав Боклан)*].

2. **Надуживання віддієслівними іменниками** (17,4 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 49 % авторів). З огляду на те, що сучасна літературна українська мова постала на ґрунті народної мови, якій властивий розмовний, активний характер синтаксичних конструкцій, легкість вимови й мелодійність забезпечують дієслівні конструкції замість конструкцій з віддієслівними іменниками (Гінзбург, 2008: 26). Іменний характер мовлення лежить в основі не властивого українській мові канцеляриту. Тому значення десемантизованого дієслова і абстрактного іменника слід передавати одним семантично повноцінним дієсловом (Непийвода, 1998). Приклади таких штучних іменних конструкцій: *Вчитель не має змоги перевірити хто був виконавцем* [треба: *хто виконав*] завдання; *Уряд України погодив рішення щодо запровадження карантину вихідного дня* [треба: *Уряд України вирішив запровадити карантин вихідного дня*]; *Воно [підприємство] забезпечує понад 50% генерації* [треба: *генерує*] електроенергії в країні; *Команда аукціонного дому «Дукат» провела дослідження* [треба: *дослідила*] альтернативної художньої культури Львова 1950-1980-х років.

3. **Вживання пасивних форм на -ся** (11,6 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 47 % авторів). За нормами української мови дієслова на -ся правильно вживати лише як зворотні, тобто як дієслова, які позначають взаємодію чи дію, спрямовану на самого діяча або ні на кого (Гінзбург, 2008: 27). Приклади помилок цього типу: *У першому семестрі першого курсу вивчаються* [треба: *вивчають*] такі предмети: ...; *І поки до них достукаєшся, витрачається* [треба: *витрачаєш або минає*] багато часу; *У кінці святкування запоріжці запрошуються* [треба: *запорожців запрошують*] на безкоштовний торт.

4. **Ненормативне вживання пасивних дієприкметників** (10,7 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 40 % авторів). У ролі присудка скористатися пасивним дієприкметником доречно, якщо в центрі повідомлення предмет і його ознака. Коли ж наголос зроблено на результаті дії, то слід вдатися до особової конструкції (двоскладної, односкладної означено-особової чи неозначено-особової) або до конструкції з безособовим дієсловом на -но/-то: *У гугл-класі **опубліковане** [треба: опубліковано] нове завдання із медіавиробництва; До роботи з пацієнтами **були підключені** ревматологи та кардіологи [треба: До роботи з пацієнтами підключили ревматологів і кардіологів]; У мене **завчасно були підготовлені** питання, які я відправила актрисі за день до зустрічі [краще: Я завчасно підготувала запитання й надіслала їх актрисі за день до зустрічі].*

Неприродно звучить орудний відмінок діяча при пасивних дієприкметниках. Основне значення орудного відмінка в українській мові – знаряддя, засіб дії. Неправильно використовувати орудний відмінок на позначення виконавця дії. Приклади помилок цього типу: *слова, **написані поетесою**, [слід замінити на слова поетеси]; **остання прочитана мною** книга [треба: остання книжка, яку я прочитала]; **створений нідерландськими вченими пристрій** [треба: пристрій нідерландських вчених].*

5. **Надлишкові конструкції** (7 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 36 % авторів) виникають, по-перше, внаслідок накладання відокремленого означення-дієприкметника та підрядної означальної частини складного речення з присудком-дієприкметником в ролі присудка. Щоб відрегулювати такі конструкції, достатньо залишити відокремлене означення: *Кожен учасник, **який задіяний** у розробці та реалізації проекту, має вміти працювати в команді [треба: Кожен учасник, задіяний у розробці та реалізації проекту, має вміти працювати в команді]; Карантин, **що був запроваджений** внаслідок коронавірусу, дуже вплинув на наше повсякденне життя [треба: Карантин, запроваджений внаслідок коронавірусу, дуже вплинув на наше повсякденне життя]; Я люблю фільми, **що присвячені** видатним особистостям [треба: Я люблю фільми, присвячені видатним особистостям].*

Другий різновид надлишкових конструкцій – вживання дієслова-зв'язки при безособовому дієслові на -но/-то. Ці дієслова самі по собі виражають завершену, результативну дію і не потребують дієслова-зв'язки як носія граматичного значення минулої дії. Допоміжне дієслово потрібне тільки на позначення давноминулої дії (наприклад: *деталь було нагріто в печі, а потім занурено у воду*), а в майбутньому часі – щоб ствердити гарантованість дії (наприклад: *це буде зроблено*) (Гінзбург, 2008: 29). Приклади надлишкових конструкцій, з яких треба викинути слово *було*: *Чотирьох терористів **було затримано**; Додатково **було рекомендовано** усім школам провести канікули; На території ОТГ **було відкрито** ЦНАП.*

6. **Недоречне вживання безособових дієслів на -но/-то** (1,7 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 13 % авторів). Безособові дієслівні форми на -но/-то широко вживані в українському мовленні, однак теж мають свої обмеження. По-перше, такі конструкції доцільно вживати, коли в центрі повідомлення результат дії (подія), а не дія в її розвиткові чи ознаки, набуті предметом унаслідок дії. Наприклад: *Ці кошти **було взято** з резервного фонду Державного бюджету.* Якщо важливо повідомити не про факт, що кошти взято, а про походження коштів, тобто зазначити, що це за кошти, звідки вони, то доречніше скористатися двоскладним реченням (*Ці кошти були взяті з резервного фонду*) або ж неозначено-особовим реченням (*Ці кошти взяли з резервного фонду*).

По-друге, поширена помилка – уведення в конструкцію з безособовим дієсловом на -но/-то діяча в орудному відмінку іменника чи займенника. Орудний відмінок в українській мові виражає значення засобу, знаряддя, інструмента дії, а не суб'єкта дії. Та й саме поняття безособовості дієслова не передбачає згадки про особу-виконавця дії. Тому, залежно від комунікативного смислу, варто вибрати або безособову конструкцію без згадки про виконавця дії, або вжити двоскладну конструкцію з підметом-виконавцем дії: *Тернистим був шлях цього спорту до визнання, багато списів **було зламано винахідниками та розробниками** ігор у процесі їх створення та вдосконалення [можна перебудувати:*

Тернистим був шлях цього спорту до визнання, багато списів зламали винахідники і розробники, щоб створити та вдосконалити комп'ютерні ігри].

По-третє, за своєю синтаксичною природою безособові конструкції з дієсловами на -но/-то – це активні конструкції, але з виведенням за межі повідомлення комунікативно не важливого суб'єкта дії. Тому коли з логічних причин не може бути діяча, то й не можна вживати безособову дієслівну форму на -но/-то (Гінзбург, 2008: 29): *А вже у жовтні на берег було викинуто тисячі загиблих гідробіонтів* [слід змінити безособовим дієсловом (*А вже у жовтні на берег викинуло тисячі загиблих гідробіонтів*) або підметовою конструкцією з присудком-пасивним дієприкметником (*Тисячі загиблих гідробіонтів були викинуті на берег у жовтні*)].

7. **Активні дієприкметники теперішнього часу** (7 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 33 % авторів). На початку статті показано непослідовність подання цієї теми в шкільних підручниках. Як наслідок – мовлення випускників шкіл рясніє мовними покручами: *дезінфікуючі засоби; підбадьорюючі оплески; змушувало виступаючих зашарітися; боязким та нервовим тут не місце; займають лідируючі позиції; мешканці прилягаючих сіл; енергогенеруюча компанія*. У наведених прикладах нормативними відповідниками скалькованих з російської мови дієприкметників можуть бути різні морфологічні й синтаксичні варіанти: *засоби дезінфекції / дезінфекційні засоби, підбадьорливі оплески, змушувало артистів зашарітися, нервовим тут не місце, позиції лідера / чільне місце, мешканці прилеглих сіл, енергогенерувальна компанія*. Багатство українських відповідників до штучно творених дієприкметникових конструкцій представлено у праці С. Караванського (Караванський, 2001).

8. **Лексичні помилки з дієсловами** (18 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 89 % авторів). У цьому пункті подано тільки частотні помилки, спричинені вживанням дієслів у невластивому їм значенні (Пономарів, 2012; Антоненко-Давидович, 2010) внаслідок калькування відповідних російських лексем.

Дієслово *знаходиться* (8 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 38 % авторів). *Знаходиться* в українській мові використовують тоді, коли щось загублене повертається до власника. Решта значень російського *находиться* – перебувати, бути, міститися, розташовуватися: *Уціліли два перші вагони, в одному з яких, знаходився* [треба: *їхав /був*] *Джон; Ліворуч від входу знаходиться* [можна випустити це слово або замінити дієприкметниками *споруджена, розміщена*] *імпровізована сцена; На території нашого готелю знаходиться* [треба: *перебуває*] *3620 людей; Онкохворі під час пандемії знаходяться* [можна випустити дієслово] *в групі ризику*.

Дієслово *займатися* (6,4 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 29 % авторів). Основне значення українського слова *займатися* – загорятися, спалахувати. У переносному значенні *займатися* слухне тоді, коли йдеться про захоплення, зацікавлення (музикою, спортом). В інших випадках – працювати, навчати, робити, братися, поратися: *насолоджуватися тим, чим займаєшся* [краще: *насолоджуватися тим, що робиш /насолоджуватися своєю роботою*]; *займалася* [треба: *навчалася*] *на підготовчих курсах при університеті; чим займаються* [треба: *що роблять*] *сучасні феміністки; корпорація вирішує зайнятися* *благодійністю* [краще: *стати добровільцем*].

Дієслово *продовжуватися* (3 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 18 % авторів). Дієслово *продовжити* (*продовжувати*) означає українською мовою 'зробити (робити) довшим, тривалішим'. Російським висловам з *продолжает* в українській мові відповідають звороти з прислівником *далі* + смислове дієслово, дієслово *тривати* з прислівником *далі* або без нього: *будуть продовжувати свою діяльність* [треба: *працюватимуть*]; *продовжує нарощувати* [треба: *нарощує і далі*]; *протистояння продовжується* [треба: *триває*].

Дієслово *зустрічатися* (0,6 % від усіх дієслівних помилок, виявлено у 5 % авторів) в українській мові має вужче значення, ніж відповідне російське слово, і його слід вживати тоді, коли йдеться справді про зустріч когось із кимось. Приклад помилки: *сексизм зустрічається* [треба: *трапляється /буває*] *частіше, ніж ми можемо собі уявити*.

Ще 4 % припадає на інші дієслівні помилки, серед яких слід згадати повторювані порушення норм утворення форм наказового способу дієслів і вживання дієприслівникового

звороту, дію в якому виконує не граматичний підмет. Оскільки ці теми належно висвітлено в шкільній програмі з української мови, то можна просто рекомендувати звернути на них особливу увагу.

Висновки і перспективи дослідження. Проведений аналіз типових помилок у вживанні дієслівних форм дозволяє сформулювати перелік правил, якими варто доповнити шкільний курс з української мови в розділі «Дієслово»: 1) дієслово-зв'язку *бути* в теперішньому часі слід опускати, а вживати лише тоді, коли це слово логічно наголошене; 2) віддієслівні іменники треба вживати тільки тоді, коли справді говоримо про предметність, а не про дію чи процес; 3) дієприкметники в ролі присудка доречно використовувати, коли в центрі повідомлення опис предмета (підмета), а не процес, дія чи результат дії; 4) дієслова на -ся виражають зворотню дію, а не пасив; природніше звучать конструкції, де логічний підмет відповідає граматичному підметові; 5) логічний виконавець дії, поставлений у форму орудного відмінка, набуває відтінку інструмента дії; 6) слід уникати канцеляризмів, тобто не творити штучні конструкції там, де мова має однослівний спосіб вираження; 7) треба зважати на синтаксичні синоніми (зокрема підрядні означальні речення та синонімічні до них відокремлені означення), щоб уникнути тавтології; 8) безособові дієслова на -но/-то доцільно використовувати в повідомленнях про результат дії, виконавець у якої є, але він комунікативно не важливий; 9) допоміжне дієслово *бути* при безособовому дієслові на -но/-то виражає давноминулий час, тобто вказує на дію, яка передувала іншій минулій дії; 10) активні дієприкметники теперішнього часу із суфіксами -учи- (-ючи-) / -ачи-(-ячи-) в сучасній українській мові не творимо, але знаходимо їх в історично застиглих формах (сучасних прикметниках), що втратили граматичні ознаки часу і виду та позначають сталу ознаку предмета, а не ознаку за дією; 11) щоб уникнути лексичних помилок, треба чітко розмежовувати значення українських і відповідних російських лексем.

Перспективно провести ширший моніторинг дотримання дієслівної нормативності на матеріалі наукового (особливо навчальної літератури) і медійного мовлення, що мають значний вплив на культуру мови широкої аудиторії.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / Б. Антоненко-Давидович. – К.: Книга, 2010. – 252 с.
2. Гінзбург М. Синтаксичні конструкції у фахових текстах: практичні висновки з рекомендацій мовознавців / Михайло Гінзбург // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2008. – № 620. – С. 26-32.
3. Глазова О. П. Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / О. П. Глазова. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2020. – 256 с.
4. Горошкіна О. М. Українська мова: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів / О. М. Горошкіна, Л. О. Попова. – К.: Грамота, 2015. – 224 с.
5. Єрмоленко С. Я. Українська мова: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів / С. Я. Єрмоленко, В. Т. Сичова, М. Г. Жук. – К.: Грамота, 2017. – 272 с.
6. Заболотний О. В. Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / О. В. Заболотний, В. В. Заболотний. – К.: Генеза, 2018. – 256 с.
7. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне "Я" / С. Караванський. – К.: Видавничий центр "Академія", 2001. – 233 с.
8. Непійвода Н. Ф. Сам собі редактор: порадник з української мови / Н. Ф. Непійвода. – К.: Українська книга, 1998. – 238 с.
9. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного / Олександр Пономарів. – К., Либідь, 2012. – 360 с.
10. Ющук І. П. Українська мова: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів / І. П. Ющук. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. – 296 с.

REFERENCES

1. Antonenko-Davydovych, B. D. (2010). *Yak my hovorymo*. [How we speak]. Kyiv: Energiya, 352 p.
2. Hinzburh, M. (2008). *Syntaksychni konstruktсии u fakhovykh tekstakh: praktychni vysnovky z rekomendatsij movoznavtsiv* // *Visnyk natsional'noho universytetu "Lvivs'ka politekhnika"*. Seriya "Problemy ukrains'koyi terminolohiyi". [Syntactic constructs in professional texts: practical conclusions from the recommendations of linguists // Bulletin of the National Lviv Polytechnic University. Series "Problems of Ukrainian terminology"]. no. 620, pp. 26-32.
3. Hlazova, O. P. (2020). *Ukrains'ka mova*. [Ukrainian language]. Kyiv: Vydavnychuj dim "Osvita", 256 p.
4. Horoshkina, O. M., Popova L. O. (2015). *Ukrains'ka mova*. [Ukrainian language]. Kyiv: Hramota, 224 p.
5. Karavanskyi, S. (2001). *Poshuk ukrains'koho slova, abo borot'ba za natsional'ne "Ya"*. [Search for a Ukrainian word or struggle for the national "I"]. Kyiv: Akademiya, 233 pp.

6. Neryivoda, N. (1998). Sam sobi redaktor: poradnyk z ukrayins'koyi movy. [Editor himself: Ukrainian language guide]. Kyiv: Ukrains'ka knyha, 238 p.
7. Ponomariv, O. D. (2012). Ukrayins'ke slovo dlya vsikh i dlya kozhnoho. [Ukrainian word for all and for everyone]. Kyiv: Lybid', 360 p.
8. Yermolenko, S. Ya., Sychova V. T., Zhuk M. H. (2017). Ukrains'ka mova. [Ukrainian language]. Kyiv: Hramota, 272 p.
9. Yuschuk, I. P. (2015). Ukrains'ka mova. [Ukrainian language]. Ternopil': Navchal'na knyha – Bohdan, 296 p.
10. Zabolotnyj, O. V., Zabolotnyj V. V. (2018). Ukrains'ka mova. [Ukrainian language]. Kyiv: Heneza, 256 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олеся Проценко – кандидат філологічних наук, асистент кафедри мови та стилістики Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Наукові інтереси: комунікативна лінгвістика, культура мови.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Olesia Protsenko – Candidate of Philological Sciences, Assistant of the Department of Language and Stylistics at the Institute of Journalism of the Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Scientific interests: communicative linguistics, culture of language.

УДК 81'22

DOI: 10.36550/2522-4077-2021-1-193-428-432

ПРО ДЕЯКІ ЗМІНИ В СУЧАСНІЙ МЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Оксана РІЖНЯК (Кропивницький, Україна)

ORCID: 0000-0002-6928-7754

e-mail: oksana.rizhniak@gmail.com

Вікторія КРАСНОЩОК (Кропивницький, Україна)

ORCID: 0000-0003-0419-7851

e-mail: vikkrasnoschok@meta.ua

Коміла КАРМАЗІНА (Кропивницький, Україна)

ORCID: 0000-0001-9052-2678

e-mail: kommillah@gmail.com

РІЖНЯК Оксана, КРАСНОЩОК Вікторія, КАРМАЗІНА Коміла. ПРО ДЕЯКІ ЗМІНИ В СУЧАСНІЙ МЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ. У статті розглядаються основні зміни в сучасній медичній термінології, що пов'язані з виникненням, запобіганням та лікуванням коронавірусної інфекції, аналізуються основні лексико-тематичні групи неологізмів з точки зору їх походження та функціонування.

Ключові слова: медична термінологія, словотвір, неологізми, синонімічний ряд, домінанта, лексико-тематична група, варіант, етимологія.